

STORTINGET

Innst. 244 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:99 S (2024–2025)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt, Seher Aydar og Marie Sneve Martinussen om bedre bemanning i SFO og AKS

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til hvordan de ansatte i SFO kan inkluderes i skolenes kompetanseplaner og arbeid med de ansattes kompetanse for å sikre god oppfølging av barna.
2. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til lovendringer som sikrer at leder for SFO ikke regnes med i grunnbemanningen i tilbudet.
3. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til lovendringer som sikrer at barn med vedtak om særskilt tilrettelegging i skoletiden får tilgang på de nødvendige ressursene til å delta i SFO på en likeverdig og inkluderende måte.
4. Stortinget ber regjeringen, sammen med partene i arbeidslivet, begynne arbeidet med en differensiert bemanningsnorm.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene. Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens behandling

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun har uttalt seg om forslaget i brev av 18. mars 2025. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. De skriftlige innspillene er tilgjengelige på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Linda Hofstad Helleland og Kari-Anne Jønnes, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud og Marit Knutsdatter Strand, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, visertil representantforslaget.

Komiteen vil fremheve at SFO/AKS er et viktig velferdstilbud som gir barn en arena for lek, aktiviteter og sosialt samvær. For mange familier er dette tilbudet avgjørende for å kunne kombinere arbeid og familieliv. Et trygt og godt tilbud har derfor stor betydning for svært mange. Når SFO/AKS skal utvikles videre, vil temaer som kvalitet, bemanning, tilgjengelighet og pris stå sentralt i diskusjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener SFO er en viktig arena for alle barn, og gir rom for lek, vennskap, aktiviteter og læring. Disse medlemmer er derfor glade for

at regjeringen sammen med Sosialistisk Venstreparti har innført 12 timer gratis SFO for elever fra 1. til 3. trinn, og at det nå er sendt på høring et forslag om å lovfeste denne retten. Dette styrker barns og foreldres rettigheter og legger til rette for deltakelse uavhengig av økonomi.

Disse medlemmer vil trekke fram at ordningen med gratis kjernetid er fullfinansiert av staten, og kommunene er kompensert for å tilby 12 timer gratis SFO. Deltakelsen er nå rekordhøy, og det er viktig å følge opp kvaliteten i tilbudet. I 2025 er 550 mill. kroner gitt til å styrke bemanningen i SFO. Disse medlemmer viser til at det også er satt av til en søkbar pott til økt kvalitet i SFO, blant annet gjennom samarbeid med kulturskolen og idrettslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil understreke at SFO er et frivillig tilbud, og at kommunene må ha frihet til å organisere og legge til rette for skolefritidsordningen ut ifra lokale behov og ressurser. Disse medlemmer vil advare mot sentralstyring på dette området, og vil understreke viktigheten av fleksibel lovgivning som gir muligheter for mange alternative modeller for skolefritidsordningen. Ordningen må ikke nødvendigvis drives av skolen alene, men kan inkludere private aktører og foreldrestyrte initiativer. Disse medlemmer vil fremheve betydningen av samarbeid mellom skolen og frivillige organisasjoner for å styrke oppvekstmiljøet og forebygge utenforskap blant barn og unge. Frivillige lag og foreninger innenfor for eksempel kultur, idrett og friluftsliv er viktige for lokalsamfunnet, og et godt samspill mellom barnehager, skoler og frivillig sektor kan bidra positivt til SFO.

Disse medlemmer vil videre påpeke at forslagene som fremmes, både vil medføre mer byråkrati og økte kostnader. Disse medlemmer støtter derfor ikke representantforslaget.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det har vært en stor suksess at Sosialistisk Venstreparti fra opposisjon har klart å få gjennomslag for en reform som sikrer gratis kjernetidsplass i SFO og AKS for alle elever i 1.–3. klasse. Antall barn som nå er med på leken etter skoletid, sammenlignet med tidligere, viser at reformen uten tvil blitt tatt godt imot. Det er for Sosialistisk Venstreparti viktig at det blir sikret en mulighet til deltakelse i SFO og AKS uavhengig av foreldres økonomiske situasjon. Ved å gjøre velferdsordninger tilgjengelige for alle, sikres alle barn en god oppvekst i samspill med andre, også når det ikke er noen hjemme etter skoletid.

Kompetanseutvikling for ansatte i SFO

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at rammeplanen

gir rom for lokal tilpasning, og samarbeid mellom skole og SFO er viktig for helhet i barns oppvekst. Det er kommunene som har ansvar for kompetansen til de ansatte. De må sørge for systematisk kompetanseutvikling og vurdere lokale behov i barnehage, skole og SFO.

Disse medlemmer ønsker å fremheve at regjeringen har etablert et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling fra 2025, som også omfatter SFO-ansatte. Mange deltar allerede i kollektive kompetanse-tiltak, blant annet gjennom kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Regjeringen har også satt av 10 mill. kroner årlig siden 2022 til tiltak for kompetanse og kvalitet i SFO.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er som forslagsstillerne bekymret for arbeidssituasjonen for de som jobber i SFO, og mener det er en god idé at de inkluderes i skolens kompetanseplaner.

Medlemen i komiteen frå Raudt meiner at for å sikra eit heilskapleg og godt pedagogisk tilbod i SFO er det avgjerande at dei ulike delane av skulen verkar saman og i større grad samarbeider. Då må dei tilsette i SFO i større grad inkluderas i kompetanseplanane i skulen. Slik vil kvaliteten på tilbodet forsterkast, og ein kan få ein styrkt profesjonsfelleskap. Denne medlemen vil også visa til erfaringane frå Knappskog skule, der dei har sikra felles møtetid ein halvtime kvar veke for dei som arbeider på same trinn. Som dei skriv i høyringsinnspelet, har dette gjort at dei i større grad er ein

«VI-skule enn før og at vi klarer på ein betre måte å tenkje meir heilskapleg for elevane.»

Denne medlemen vil også visa til at både Skolelederforbundet og Fellesforbundet i sine høyringssvar gir full støtte til forslaga.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til hvordan de ansatte i SFO kan inkluderes i skolens kompetanseplaner og arbeid med de ansattes kompetanse, for å sikre god oppfølging av barna.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre støtter intensjonen i forslaget om å se på hvordan de ansatte i SFO kan inkluderes i skolens kompetanseplaner og arbeid med de ansattes kompetanse for å sikre god oppfølging av barn gjennom hele skolehverdagen.

Bemanning i SFO

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at bemanningen

i SFO skal tilpasses innhold og organisering, og det er viktig at kommunene har fleksibilitet til å bruke sine ressurser best mulig. Krav om bemanningsnormer kan redusere denne handlefriheten og føre til økte kostnader. Dersom slike krav innføres, må staten vurdere ytterligere midler for å unngå økt foreldrebetaling.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre deler forslagsstillernes bekymring over at det har vært utfordrende i flere kommuner å håndtere SFO-tilbudet, i takt med at regjeringen har redusert prisen for foreldrebetaling. Disse medlemmer mener det er bra at stadig flere barn deltar i SFO, samtidig så er det bekymringsverdig at flere kommuner melder at de må innskrenke åpningstider fordi etterspørselen har blitt en for stor kostnadsdriver for kommunene. Mange familier er avhengige av SFO/AKS for å kunne delta i arbeidslivet og unngå ufrivillig deltid. Dersom kapasitetsutfordringer går på bekostning av åpningstiden, vil det kunne få negative konsekvenser for familiene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er opptatt av at SFO og AKS skal være et trygt og innholdsmessig godt sted for elevene. Kvalitet i SFO og tilstrekkelig bemanning er avgjørende for at barna trives og kan få meningsfylte aktiviteter. Ved at rekordmange barn nå benytter seg av plassen, så er det behov for økt bemanning, og mange steder bedre lokaler. Det er bakgrunnen for at Sosialistisk Venstreparti fikk forhandlet inn 550 mill. kroner til bemanning i SFO og AKS i statsbudsjettet for 2025. Dette er en viktig satsing som legger til rette for at kommunene kan øke bemanningen og med det øke kvaliteten.

Medlemene i komiteen frå Raudt er opptatt av å sikra at alle barn som deltek i SFO/AKS, skal ha eit godt og likeverdig tilbod, og at alle barn, uavhengig av økonomi skal få moglegheita til å delta i skulefritidsordninga. Derfor støttar denne medlemmen opp om regjeringa sitt arbeid med 12 timar gratis SFO i veka, og ser på dette som eit viktig tiltak for å inkludera fleire i det pedagogiske tilbodet som SFO er. Dette har ført til at endå fleire barn deltek i SFO, likevel er det mange SFOar som opplever at det auka tilfanget av barn ikkje samsvarar med bemanningsnivået.

Denne medlemmen meiner difor at det er naudsynt å sikra at SFO-leiar ikkje skal inngå som ein del av grunnbemanninga. Slik dette skjer i dag, blir det danna eit falskt bilde av bemanningssituasjonen, samstundes som det går ut over leiaren si tid til å gjennomføra dei administrative oppgåvene som følgjer med stillinga. Dette er også i tråd med høyringsinnspel frå mellom anna ulike avdelingar i Fagforbundet og Redd Barna.

I tillegg må det setjast i gang eit arbeid med differensiert, tilpassa bemanningsnormer. Denne medle-

men viser til at skulefritidsordninga fungerer på ulike måtar i ulike kommunar, difor er det viktig at denne norma kan tilpassast behova som finst i dei ulike kommunane. Dette er også i tråd med det mellom anna Fagforbundet Barn og Oppvekst i Oslo skriv i sitt høyrings-svar.

Denne medlemmen fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til lovendringer som sikrer at leder for SFO ikke regnes med i grunnbemanningen i tilbudet.»

«Stortinget ber regjeringen, sammen med partene i arbeidslivet, begynne arbeidet med å innføre en differensiert bemanningsnorm i skulefritidsordningen.»

SFO for elever med vedtak om tilrettelegging

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, viser til at når det gjelder barn med behov for tilrettelegging, er dette ivare tatt i opplæringslova. Det skal legges til rette for at barn med funksjonsnedsettelse får gode utviklingsvilkår i SFO. Det er allerede krav til tilpasning av aktivitetene i SFO etter barnas alder, funksjonsevne og interesser.

Flertallet vil understreke at for flertallet er det viktig at SFO gir barn trygge rammer og et meningsfullt tilbud, med fleksibilitet for lokale løsninger og samarbeid med frivilligheten.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt er også opptatt av at barn med ulike funksjonshemmingar skal sikrast eit godt tilbod, også i SFO. Likestillings- og diskrimineringsombudet har i sitt høyringssvar gitt støtte til forslaget, og trekkjer særleg fram utfordringane som barn med funksjonshemmingar opplever. Som dei skriv i sitt innspel:

«Ombudet har tidligere påpekt at barn med funksjonsnedsettelse opplever store utfordringer i SFO-tilbudet. Mange får ikke tilstrekkelig tilrettelegging, noe som ofte fører til at de enten ikke får plass eller at foreldre må ta ansvar for tilretteleggingen selv og ikke får mulighet til å jobbe fulltid.»

Desse medlemmene fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til lovendringer som sikrer at barn med vedtak om individuell tilrettelegging i skoletiden får tilgang på de nødvendige ressursene til å delta i SFO på en likeverdig og inkluderende måte.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettforliket for revidert nasjo-

nalbudsjett for 2024, hvor Sosialistisk Venstreparti forhandlet inn et verbalvedtak der man skal se på hvordan man kan sikre de barna som trenger ekstra særskilt tilrettelegging også på SFO og AKS. Vedtak nr. 906, 21. juni 2024 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. januar 2025 om å kartlegge bemanningssituasjonen i SFO-tilbudene i samarbeid med partene. Dette skal skissere nye tiltak for å bedre bemanning og kvaliteten i SFO-tilbudene. Kartleggingen skal også innhente informasjon om omfanget av skyss i tilknytning til SFO, skoleferietilbud og tilrettelegging for barn med behov for særskilt tilrettelegging, og identifisere relevante tiltak tilknyttet disse.»

Dette medlem bemerket at regjeringen ikke har levert innen tidsfristen, og forutsetter at regjeringen nå jobber med å følge opp dette vedtaket, slik at det blir iverksatt tiltak for bedre oppfølging av barn med behov for særskilt tilrettelegging i skolefritidsordningen.

Komiteens medlem fra Venstre deler forslagsstillerens vurdering av at det er viktig å sørge for at barn med særskilte behov får god oppfølging også når de deltar på sin skolefritidsordning, og støtter derfor forslaget om å sikre at barn med vedtak om særskilt tilrettelegging i skoletiden får tilgang på de nødvendige ressursene til å delta i SFO på en likeverdig og inkluderende måte.

Foreldrebetaling

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser videre til at redusert foreldrebetaling ikke løser utfordringen for familier med lave inntekter, og at økonomi fortsatt kan være en barriere. Man kan derfor stille seg spørsmålet om det er riktig virkemiddel å redusere foreldrebetaling for alle uavhengig av inntekt, når de familiene som sliter mest med å få endene til å møtes, ikke får noen særlig fordel av ordningen. Redusert foreldrebetaling for alle gir redusert pris også til familier som har anledning til å betale for skolefritidsordning. Disse medlemmer er ikke enig med forslagsstillerne i at redusert foreldrebetaling bidrar til å redusere ekskludering av familiene med svakest økonomi. Forskjellen mellom barn som vokser opp i lavinntektsfamilier, og andre barn er like stor når man velger å redusere foreldrebetaling for alle, fremfor å løfte de som har minst. Det er etter disse medlemmers syn et mer treffsikkert virkemiddel å gi

reduert foreldrebetaling på bakgrunn av husstandens samlede inntekt.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til hvordan de ansatte i SFO kan inkluderes i skolens kompetanseplaner og arbeid med de ansattes kompetanse, for å sikre god oppfølging av barna.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til lovendringer som sikrer at barn med vedtak om individuell tilrettelegging i skoletiden får tilgang på de nødvendige ressursene til å delta i SFO på en likeverdig og inkluderende måte.

Forslag fra Rødt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til lovendringer som sikrer at leder for SFO ikke regnes med i grunnbemanningen i tilbudet.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen, sammen med partene i arbeidslivet, begynne arbeidet med å innføre en differensiert bemanningsnorm i skolefritidsordningen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:99 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt, Seher Aydar og Marie Sneve Martinussen om bedre bemanning i SFO og AKS – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 29. april 2025

Hege Bae Nyholt

leder

Øystein Mathisen

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1528-

Dato
18. mars 2025

Representantforslag 99 (2024-2025) om bedre bemanning i SFO og AKS

Jeg viser til representantforslaget fra Hege Bae Nyholt, Seher Aydar og Marie Sneve Martinussen om bedre bemanning i SFO og AKS.

SFO er viktig for alle barn, og gir barna tilgang til en felles arena for lek og kultur- og fritidsaktiviteter. Jeg er glad for at regjeringen har innført 12 timer gratis SFO for elever fra 1. til 3. trinn, og at dette legger til rette for at alle skal ha mulighet til å delta. I februar sendte Kunnskapsdepartementet også på høring et forslag om å lovfeste en rett til 12 timer gratis SFO til elever fra 1. til 3. trinn, noe som vil styrke rettighetene til elevene og foreldrene. Kommunene er kompensert for at alle elever på 1. til 3. trinn kan få tilbud om 12 timer gratis SFO, og dette er dermed fullfinansiert fra statens side. Jeg vil også påpeke at 550 mill. kroner av veksten i kommunerammen fra 2025 er begrunnet med styrket bemanning i SFO.

Etter innføringen av 12 timer gratis SFO er det rekordhøy deltakelse. Med flere barn i ordningen blir det viktig å følge med på kvaliteten i SFO-tilbudet. Barna skal ha det godt når de er i SFO, de skal få leke og oppleve omsorg, læring og vennskap. Rammeplanen for SFO gir rom for lokale variasjoner, satsinger og planer. For å sikre et helhetlig perspektiv på barnas oppvekst og utvikling bør SFO og skole samarbeide tett.

Når det gjelder kompetansen til de ansatte i SFO, er det kommuner og private eiere som har det formelle ansvaret for riktig og nødvendig kompetanse og for et systematisk arbeid med kompetanse- og kvalitetsutvikling i sine virksomheter.

Ansatte i SFO er inkludert i målgruppen til det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling som fases inn i 2025 og i 2026, og som ble omtalt i Prop.1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet. Det betyr at også SFO-ansatte kan få delta i ulike kompetansetiltak som ligger i systemet. Det vil være kommuner og private eiere som vurderer og prioriterer hvilke av de ansatte som skal få kompetanseutvikling, ut fra lokale behov i barnehage, skole og SFO. De må legge langsiktige planer for kompetanseutvikling, og gjøre en helhetlig vurdering av hvem som bør få kompetanseutvikling. Vi vet at det allerede i dag er mange ansatte i SFO som deltar i kollektive kompetansetiltak på arbeidsplassen, blant annet gjennom kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Videre har regjeringen satt av 10 mill. kroner til tiltak for kompetanse og kvalitet i SFO fra og med 2022.

Når det gjelder regler om bemanning i SFO sier opplæringsloven at rektor til vanlig skal være leder for SFO når ordningen er knyttet til en skol. For at kommunen skal oppfylle rammeplanen og drive et forsvarlig tilbud må det allikevel være en viss bemanning som vil variere ut fra innholdet og organiseringen av SFO-tilbudet. Kommunen skal gi forskrift om blant annet personale og ledelse i SFO, jf. opplæringslova § 4-5.

Eventuelle regler om grunnbemanning og at SFO-leder ikke skal regnes med i grunnbemanningen, vil innskrenke kommunenes handlefrihet. Kommunene organiserer SFO svært forskjellig ulike steder, og det er ikke nødvendigvis hensiktsmessig å lage slike bindinger på hvordan ansatteressurser kan brukes i SFO til det beste for barna.

I utgangspunktet er SFO foreldrebetalt. Dersom det skal innføres bemanningsnormer eller andre lovkrav som regulerer bruk av bemanningen i SFO, og samtidig sikre at disse kostnadene ikke veltes over på foreldrene, vil dette kunne kreve tilføring av midler til kommunene.

Når det gjelder forslaget om å sikre barn med tilrettelegging i skoletiden tilgang på nødvendige ressurser i SFO, viser jeg til opplæringsloven. I den nye opplæringsloven som trådte i kraft 1. august 2024, ble de tidligere reglene om spesialundervisning i hovedsak videreført, men er nå delt opp i tre separate rettigheter, nemlig individuelt tilrettelagt opplæring, personlig assistanse og fysisk tilrettelegging (inkludert tekniske hjelpemidler). Alle disse tre rettighetene er knyttet til at elevene skal kunne delta i, og få tilstrekkelig utbytte av, opplæringen. Det vil være forskjell på hva som skal til av tilretteleggingstiltak for å kunne delta i henholdsvis opplæringen i skolen og i aktivitetene i SFO. Barnet er det samme, men behovene vil kunne være ulike. Noen barn vil kunne ha store tilretteleggingsbehov i skolen, men mindre i SFO og omvendt.

Reglene om skolefritidsordningen i opplæringsloven § 4-5 slår fast at «Kommunen skal leggje til rette for lek og kultur- og fritidsaktivitetar i skolefritidsordninga. Aktivitetane skal vere tilpassa alderen, funksjonsevna og interessene til barna. I skolefritidsordninga skal barna få omsorg og bli passa godt på, og barn med nedsett funksjonsevne skal få gode utviklingsvilkår». Det er altså allerede krav til kommunen om at SFO skal tilrettelegges for

barn som har behov for det. Det er ikke utredet hva andre krav til tilrettelegging vil medføre i form av økt behov for arbeidskraft og kostnader for kommunene.

For meg er det viktig at SFO skal gi barn trygge og gode rammer for lek, aktivitet, fellesskap og omsorg, og all den viktige læringen et godt SFO-tilbud gir. Trygge og kompetente ansatte er en viktig forutsetning for gode SFO-tilbud. Det er også fleksibiliteten til å kunne tilpasse tilbudet til lokale forutsetninger, slik at det er rom for samarbeid med lokale idrettslag og frivillighet og et aktivitetstilbud tilpasset lokale forhold og muligheter.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådens signatur

